

hartkatheterisatie

The logo for olvg, featuring a stylized blue 'o' with a yellow and blue circular graphic element to its left, followed by the lowercase letters 'olvg' in a blue sans-serif font.

Inhoudsopgave

1. Waarom is hartkatheterisatie nodig	4
2. De katheterisatie	4
2.1 Risico's van een katheterisatie	4
2.2 Voorbereiding	5
2.3 Het onderzoek	8
2.4 Na de katheterisatie	9
2.5 Hoelang duurt de katheterisatie	9
2.6 De uitslag	9
2.7 Nurse practitioners	9
3. Naar huis	10
3.1 Wat krijg u mee	10
3.2 Meer informatie	10
3.3 Checklist	
Klacht of opmerking	11
Vragen	11

1. Waarom is hartkatheterisatie nodig

U krijgt binnenkort een hartkatheterisatie. De medische term voor dit onderzoek is een coronair angiogram (CAG). Met een hartkatheterisatie onderzoeken we de werking van uw hart en de (slag)aders in en om uw hart. Dit zijn de kransslagaders. U krijgt van uw cardioloog uitleg over het onderzoek en de gang van zaken. In deze folder kunt u alles nog eens rustig nalezen. U weet dan goed wat u kunt verwachten.

Waarom is hartkatheterisatie nodig

Een hartkatheterisatie is nodig als:

- de oorzaak van uw hartklachten onduidelijk is
- behandeling met medicijnen onvoldoende helpt.

Het onderzoek geeft veel belangrijke informatie over de werking van uw hart. De cardioloog kan met deze informatie bepalen welke behandeling nodig is. We vinden trouwens niet altijd een afwijking aan uw hart of kransslagaders. Behandeling is dan niet nodig.

Behandeling

Als een behandeling wel nodig is, bespreekt uw cardioloog alle voor- en nadelen met u. In overleg bepaalt de cardioloog wat de beste behandeling voor u is:

- behandeling met medicijnen, u hoeft niet geopereerd of gedotterd te worden

- een dotterbehandeling, de cardioloog maakt uw (krans)slagader(s) weer toegankelijk
- soms is een openhartoperatie noodzakelijk.

2. De hartkatheterisatie

- Bij een hartkatheterisatie schuift de cardioloog een dun slangetje via de slagader in uw pols, lies of elleboog naar het hart. Dit slangetje noemen we een katheter.
- De cardioloog volgt de katheter op een beeldscherm.
- De cardioloog spuit contrastvloeistof door het slangetje naar het hart en de aders. Daardoor kunnen we de aders en uw hart zien op een beeldscherm. Ook maken we een film van de binnenkant van uw aders en uw hart.

U wordt voor dit onderzoek voor één dag opgenomen op de dagbehandeling van de afdeling Cardiologie. Het kan zijn dat u toch langer moet blijven. Bijvoorbeeld omdat u nog een behandeling nodig heeft.

2.1 Risico's van een katheterisatie

Het onderzoek gaat bijna altijd goed. Maar er zijn ook risico's aan verbonden. Deze risico's zijn mede afhankelijk van de ernst van uw hartziekte. Uw cardioloog houdt hier natuurlijk rekening mee en bespreekt de voor- en nadelen van een katheterisatie met u. U maakt samen de afweging.

Er bestaat een kleine kans dat u/uw:

- een bloeditstorting krijgt op de plaats waar de katheter is ingebracht
- een hartritmestoornis krijgt
- kransslagader verkramp
- kortademig wordt doordat uw bloedsomloop wat minder goed werkt, dit komt door de contrastvloeistof
- kransslagader beschadigt
- overgevoelig reageert op de contrastvloeistof
- een nabloeding krijgt.

Er is verder een hele kleine kans dat er een kortdurend herseninfarct (een TIA) of een herseninfarct optreedt. Ook kan het zijn dat een acute operatie nodig is. Er bestaat verder een heel kleine kans op overlijden aan de gevolgen van het onderzoek.

2.2 Voorbereiding

Als u voor een dagbehandeling komt, bereidt u zich thuis voor op het onderzoek. U kunt hiervoor de checklist (3.3) in deze brochure gebruiken. Bent u al opgenomen in ons ziekenhuis? Dan bereiden we u op de afdeling voor op het onderzoek.

Medicijnen

Het kan zijn dat u voor het onderzoek tijdelijk moet stoppen met sommige medicijnen. We bespreken dit met u als we u bellen om de onderzoeksdatum door te geven.

Het kan zijn dat u moet stoppen met:

- plastabletten
- bloedverdunders
- tabletten tegen diabetes
- insuline.

Alle andere medicijnen die u misschien gebruikt, kunt u gewoon innemen. Bent u al opgenomen in ons ziekenhuis? Dan hoort u van de cardioloog of een verpleegkundige met welke medicijnen u moet stoppen.

Eten en drinken

U mag gewoon eten en drinken. Wel adviseren we u vanaf twee uur voor het onderzoek:

- niet te veel en te zwaar te eten
- **enkele glazen extra te drinken (tenminste, als u geen vochtbeperking heeft).**

Veel drinken helpt na het onderzoek bij de afvoer van de contrastvloeistof. Het kan zijn dat het voor u toch beter is om voor het onderzoek niets te eten en te drinken (nuchter zijn). Een verpleegkundige of uw cardioloog bespreekt dit dan met u.

Kalmerend middel

Bent u gespannen voor het onderzoek? Dan kunt u een verpleegkundige om een kalmerend middel vragen. De verpleegkundige overlegt met uw cardioloog of dit kan.

Sieraden en andere waardevolle spullen

Het is belangrijk dat u tijdens het onderzoek geen sieraden draagt. Ze kunnen in de weg zitten. **We adviseren u om ook andere waardevolle spullen thuis te laten.**

Kleding

- Tijdens het onderzoek maken we röntgenopnamen. U mag daarom geen kleding met metalen onderdelen dragen. Bijvoorbeeld een beugel-bh of kleding met metalen knopen.
- Omdat u na het onderzoek een drukverband krijgt, kunt u beter geen strakke kleding dragen.

Begeleider

Het is voor u en voor ons prettig als u iemand meeneemt die u kan begeleiden en ondersteunen. Uw begeleider kan zo nodig met de ambulance mee terugrijden.

Wat neemt u mee naar het ziekenhuis

- alle medicijnen die u gebruikt in de originele verpakking
- patiëntenpas van het OLVG
- verzekeringspapieren
- eenvoudige pyjama en pantoffels of slippers (geen gladde zool)
- toiletartikelen en schoon ondergoed
- iets te lezen
- uw medisch paspoort
- uw bril: als u dat wilt, kunt u de beelden volgen op het beeldscherm.

Praktische tips

- Draagt u een kunstgebit? Dan mag u dit gewoon inhouden.
- Gaat u vlak voor het onderzoek nog even naar het toilet. Tijdens het onderzoek is dit erg lastig.

Belangrijk

Bent u **overgevoelig** voor bepaalde medicijnen, contrastvloeistof, jodium of pleisters? Geef dit dan voor het onderzoek door aan uw cardioloog of een verpleegkundige.

Bent u **diabetespatiënt**? Geef dit dan door aan een verpleegkundige.

Neem altijd al uw **medicijnen in de originele verpakking** mee naar het ziekenhuis.

Waar meldt u zich

We verwachten u op de afgesproken dag en tijd op afdeling B3. Dit is de dagbehandeling van de afdeling Cardiologie. We noemen dit de lounge. Bij binnenkomst in de Lichtstraat neemt u de lift naar de derde etage. U volgt daar de bordjes 'Lounge Cardiologie (B3)'. Een verpleegkundige vangt u op en geeft uitleg over de gang van zaken. Bent u al opgenomen in ons ziekenhuis? Dan krijgt u op de verpleegafdeling uitleg. Het onderzoek zelf gebeurt in de katheterisatiekamer.

Inrichting van de lounge

We hebben de lounge zo prettig mogelijk ingericht omdat u er een groot deel van de dag moet wachten. U moet bijvoorbeeld wachten op de uitslag en wachten op het onderzoek zelf. Dat komt omdat het onderzoek niet bij iedereen even lang duurt. We weten dus niet precies wanneer u aan de beurt bent. Onze excuses hiervoor. Omdat we in het OLVG - als dat kan - alleen via de pols katheteriseren, hoeft u na het onderzoek niet in bed te liggen. In de lounge staan daarom geen bedden, maar alleen relaxfauteuils. Moet u na het onderzoek toch op een bed liggen? Dan nemen we u op op een verpleegafdeling. Misschien weet u van tevoren al dat u na het onderzoek toch op een bed moet liggen. Wilt u dit dan aan ons doorgeven? Dit kan als we u bellen om de datum van het onderzoek door te geven.

Televisie, computer en telefoon

U kunt in de lounge gratis gebruikmaken van de televisie en computers met internet-aansluiting. Ook kunt u een laptop aansluiten op het net. U mag in de lounge ook mobiel bellen. Houd u er rekening mee dat dit op andere plekken in het ziekenhuis nog steeds niet mag. Bent u opgenomen op een verpleegafdeling? Dan kunt u daar een telefoon en/of televisie huren. U kunt de verpleegkundigen van de afdeling vragen naar de voorwaarden.

Wetenschappelijk onderzoek

De afdeling Cardiologie doet mee aan wetenschappelijk onderzoek in binnen- en buitenland. Elk onderzoek wordt beoordeeld en goedgekeurd door een speciale commissie - de Medische Ethische Toetsings Commissie - en de Raad van Bestuur van het OLVG. Het kan zijn dat we u vragen of u wilt deelnemen aan een onderzoek. We benaderen u ruim van tevoren. U heeft dan genoeg tijd om er goed over na te denken. U krijgt uitleg over het onderzoek van een medewerker van de Researchafdeling Cardiologie. Uw deelname is altijd vrijblijvend. Ook als u besluit om niet mee te doen, kunt u rekenen op een optimale behandeling.

We leggen medische gegevens vast

Tijdens het onderzoek leggen we uw medische gegevens vast in een database. Denk aan gegevens over uw ziektebeeld, de materialen die we gebruiken, over onze aanpak (de procedure) en mogelijke complicaties.

Met deze gegevens controleren we onze eigen kwaliteit van zorg. En we gebruiken ze voor het beantwoorden van technische en/of wetenschappelijke vragen. Het kan zijn dat een medewerker van het OLVG u enige tijd na de katheterisatie belt om te vragen hoe het met u gaat. Ook deze gegevens gebruiken we voor het verbeteren van onze zorg. We verwerken al uw gegevens anoniem. Als u toch niet wilt dat we uw gegevens gebruiken, kunt u dit doorgeven aan een verpleegkundige.

2.3 Het onderzoek

- Een verpleegkundige bereidt u voor op het onderzoek en u krijgt uitleg over de gang van zaken.
- Als u aan de beurt bent, haalt een verpleegkundige van de katheterisatiekamer u op. U gaat liggen op een onderzoekstafel.
- Het katheterisatieteam bestaat uit een of meer artsen en minstens twee verpleegkundigen.
- Een verpleegkundige ontsmet uw huid waar de cardioloog de katheter inbrengt.
- U krijgt een steriel laken over u heen. Op de plaats waar we de katheter inbrengen zit een opening. Dit laken is nodig om steriel te kunnen werken.
- We verdoven de huid met een injectie op de plaats waar we de katheter inbrengen. Deze injectie is te vergelijken met een verdoving bij de tandarts.
- De cardioloog prikt daarna de slagader aan en plaatst een buisje. We noemen dit een sheath. We brengen de katheter via dit buisje naar binnen.
- Wordt u in uw pols geprikt? Dan krijgt u eerst een medicijn ingespoten. Dit medicijn voorkomt verkramping (spasme) van de slagader. Dit geeft ongeveer een halve minuut een warm en vervelend gevoel in uw arm.
- De cardioloog schuift daarna de katheter naar binnen: via de lies doet dit geen pijn, via de arm kan dit gevoelig zijn. De cardioloog volgt de katheter op een beeldscherm. Als u dat wilt, kunt u meekijken.
- Als de katheter op de juiste plaats zit, spuit de cardioloog via de katheter contrastvloeistof in uw kransslagaders. Dit kan een warm gevoel geven.
- U kunt bij het inspuiten van contrastvloeistof in de kransslagaders pijn op de borst krijgen. **Het is belangrijk dat u dit meteen zegt tegen een verpleegkundige.**
- Door de contrastvloeistof kan de cardioloog de holtes in uw hart en de binnenkant van de kransslagaders zien op het beeldscherm. De cardioloog kan zo vernauwingen opsporen.
- We maken filmopnames van uw hart, uw kransslagaders en als het nodig is van uw hartholte. We doen dit tegelijk met het inspuiten van de contrastvloeistof. De cardioloog vraagt u uw adem even in te houden en/of te hoesten. Het is belangrijk dat u dit dan meteen doet. Door het hoesten gaat uw hart even sneller kloppen.
- Als het onderzoek klaar is, haalt de cardioloog de katheter uit uw pols of lies. En u krijgt een polsbandje of drukverband.
- Bent u via de slagader in uw elleboog of lies geholpen? Dan is het meestal nodig om het buisje (de sheath) tijdelijk achter te laten in de slagader. Het buisje mag er na ongeveer twee uur uit. Dan zijn de bloedverdunners die u tijdens het onderzoek krijgt voldoende uitgewerkt. We verwijderen het buisje op de afdeling. Daarna krijgt u een drukverband dat meestal ongeveer vier uur moet blijven zitten.

2.4 Na de katheterisatie

Katheterisatie via de lies

Bent u via uw lies geholpen? Dan gaat u in uw bed terug naar de (verpleeg)afdeling. U moet ongeveer zes uur blijven liggen. U mag uw been niet bewegen. U krijgt iets te eten en te drinken. De verpleegkundigen controleren uw bloeddruk, polsslag, de wond en de doorbloeding van uw been. Als het kan, gaat u dezelfde dag nog naar huis.

Katheterisatie via de pols

Bent u via uw pols geholpen? Dan gaat u lopend of met een rolstoel terug naar de (verpleeg)afdeling of de lounge. U krijgt iets te eten en te drinken. De verpleegkundigen controleren uw bloeddruk, polsslag, de wond en de doorbloeding van uw arm. U mag direct op een stoel zitten. U mag niet op uw pols steunen en geen druk of kracht op de pols uitoefenen. Als het kan, gaat u dezelfde dag nog naar huis.

Terug naar uw ziekenhuis

Bent u vanuit een ander ziekenhuis gekomen? Dan wordt u ongeveer twee uur na het onderzoek met de ambulance naar uw eigen ziekenhuis gebracht. Ook daar controleren de verpleegkundigen uw bloeddruk, polsslag, de wond en de doorbloeding van uw arm of been.

Veel drinken is belangrijk

Om de contrastvloeistof snel uit uw lichaam te krijgen, is het **belangrijk dat u na het onderzoek veel drinkt en plast.**

Pijn op de borst

Heeft u na het onderzoek pijn op de borst? Geef dit dan direct door aan een verpleegkundige van de afdeling.

2.5 Hoe lang duurt de katheterisatie

In totaal bent u ongeveer anderhalf tot twee uur op de katheterisatiekamer. Het onderzoek zelf duurt ongeveer drie kwartier.

2.6 De uitslag

Uw cardioloog of nurse practitioner bespreekt na het onderzoek met u hoe het is gegaan. U krijgt dan de voorlopige uitslag. Voor de definitieve uitslag moet de cardioloog de filmopnames soms eerst goed bekijken. Ook bespreken we de uitslag soms eerst in ons hartteam. In dit team zitten meerdere cardiologen en hartchirurgen. Voordat u naar huis gaat, bespreken we met u wanneer u de definitieve uitslag krijgt.

2.7 Nurse practitioners

Op de dagbehandeling/lounge van de afdeling Cardiologie werken nurse practitioners. Dit zijn verpleegkundig specialisten die ook medische taken van cardiologen mogen overnemen. U kunt met al uw vragen bij hen terecht. Als dat nodig is, overlegt de nurse practitioner met uw cardioloog.

3. Naar huis

Meestal kunt u nog dezelfde dag of de volgende ochtend naar huis. U hoort dit van uw cardioloog of van een nurse practitioner. Als zij het niet verantwoord vinden dat u naar huis gaat, overleggen ze dit met u.

Begeleiding

Het is belangrijk dat iemand u naar huis brengt. U mag zelf niet autorijden. U mag wel zelf met een taxi naar huis. De portier bestelt graag een taxi voor u. De kosten zijn voor uw eigen rekening. Het kan zijn dat uw verzekering de kosten vergoedt. U heeft dan een vervoersverklaring nodig die ondertekend is door uw cardioloog. Het is verder belangrijk dat er de eerste uren thuis iemand bij u is die kan helpen als dat nodig is.

3.1 Wat krijgt u mee

Bij ontslag krijgt u:

- recepten voor medicijnen (als dat nodig is)
- leefregels en instructies voor thuis
- een wondpleister (als dat nodig is)
- een controleafspraak op de polikliniek Cardiologie (of de vraag om een controleafspraak te maken met uw cardioloog)
- een afspraak voor telefonisch contact met de zaalarts of nurse practitioner over uw behandelplan (alleen als dat nodig is)
- een folder 'Nazorg hartkatheterisatie via de lies of pols'.

Ontslagbrief

Na een dagopname krijgt u een medische ontslagbrief mee naar huis. Deze brief is voor andere zorgverleners met wie u in de eerste uren of dagen na het onderzoek misschien een afspraak heeft. Het is belangrijk dat zij weten dat u een hartkatheterisatie heeft gehad. U hoeft deze ontslagbrief dus **niet** aan uw huisarts te geven.

3.2 Meer informatie

- **Nederlandse Hartstichting**
Postbus 300
2501 CH Den Haag
telefoon (070) 315 55 55
www.hartstichting.nl
- **Informatielijn Nederlandse Hartstichting**
telefoon (0800) 30 00 30
- **OLVG**

BELANGRIJKE TELEFOONNUMMERS	
polikliniek Cardiologie OLVG	(020) 599 30 33
hartkatheterisatie-afdeling OLVG	(020) 599 23 87
Hartbewaking/medium care (C3)	(020) 599 23 04
Lounge/dagbehandeling Cardiologie (B3) Verpleegafdeling Cardiologie (A4)	(020) 599 23 02 (020) 599 24 02

3.3 Checklist

We bellen u als de datum van het onderzoek bekend is. Vaak is dat een dag van tevoren. We geven dan door hoe laat we u de volgende dag verwachten en wat u mee moet nemen. In de lijst hieronder kunt u dat rustig nalezen.

Wat neemt u mee naar het ziekenhuis

- alle medicijnen die u gebruikt met de originele verpakking
- voor diabetespatiënten: bloedsuikermeetapparaat en insuline
- patiëntenpas van het OLVG
- verzekeringspapieren
- een eenvoudige pyjama en pantoffels of slippers (geen gladde zool)
- toiletartikelen en schoon ondergoed
- iets te lezen
- uw bril: als u dat wilt kunt u meekijken op het beeldscherm (u mag uw contactlenzen niet inhouden).

Begeleider

Het is voor u en voor ons prettig als u iemand meeneemt die u kan begeleiden en ondersteunen. Bijvoorbeeld een familielid dat u ook weer naar huis kan brengen. U mag zelf namelijk niet autorijden.

Medicijnen

U kunt uw medicijnen gewoon innemen zoals u gewend bent. Behalve als uw cardioloog of een andere medewerker van onze afdeling iets anders met u heeft afgesproken.

Sieraden en andere waardevolle spullen

U kunt uw sieraden beter thuis laten. Dat geldt ook voor andere waardevolle spullen.

Kleding

We maken tijdens het onderzoek röntgenopnamen. U mag daarom geen kleding met metalen onderdelen dragen. Bijvoorbeeld een beugel-bh of kleding met metalen knopen. Omdat u na het onderzoek een drukverband krijgt, kunt u beter geen strakke kleding dragen.

Klacht of opmerking

Wij doen er alles aan uw bezoek aan ons ziekenhuis zo goed mogelijk te laten verlopen. Toch kan het zijn dat u niet tevreden bent. Wij raden u aan uw opmerking of klacht eerst te bespreken met de betrokkenen zorgverlener of leidinggevende van onze afdeling. Meer informatie vindt u in de folder 'Klacht of opmerking?'. Deze folder is verkrijgbaar op de afdeling, bij het Voorlichtingscentrum of via www.olvg.nl.

Vragen

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen? Neem dan contact op met de afdeling Cardiologie. De afdeling is bereikbaar van maandag tot en met vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur via telefoonnummer (020) 599 30 32. U kunt ook onze website www.olvg.nl bezoeken.

onze lieve vrouwe gasthuis
amsterdam

- locatie oosterpark
oosterpark 9
- locatie prinsengracht
prinsengracht 769

postadres
postbus 95500
1090 hm amsterdam

telefoonnummer
(020) 599 91 11

website
www.olvg.nl

algemene voorwaarden
op behandelingen in het olvg
zijn de algemene voorwaarden
van het olvg van toepassing
zie www.olvg.nl

Redactie en uitgave
Communicatie en Patiëntenvoorlichting
oktober 2009/cardiologie/301-165